

JULES
VERNE
Jules Verne

TAJEMSTVÍ WILHELMA STORITZE

Jules Verne

TAJEMSTVÍ
WILHELMA STORITZE

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

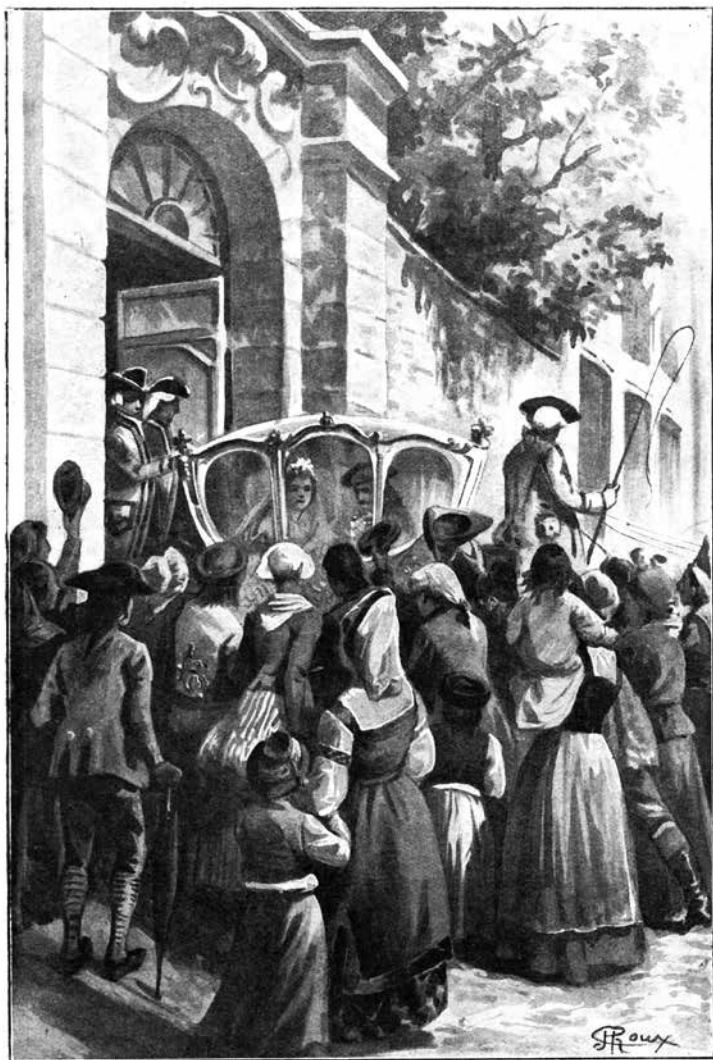
Překlad: Jan Kubišta

Ilustrace: George Roux

Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-4626-2 (pdf)

Na ulici na kočáry už čekaly davy lidí...

Jules Verne

TAJEMSTVÍ
WILHELMA STORITZE

Obsah

I. kapitola	Neurčité varování	5
II. kapitola	Z Paříže do Raguzzy	15
III. kapitola	Bratrský rozhovor	32
IV. kapitola	Roderichova rodina	45
V. kapitola	Prohlídka Raguzzy	53
VI. kapitola	Záhadné hrozby Wilhelma Storitze	66
VII. kapitola	Zázrak na slavnosti	79
VIII. kapitola	Porada s policií	91
IX. kapitola	Prohlídka tajemného domu	102
X. kapitola	Dekret gubernátora	117
XI. kapitola	Starodávny obřad	126
XII. kapitola	Hrozba v katedrále	136
XIII. kapitola	Zděšení v Raguzze	144
XIV. kapitola	Zkáza Storitzeova domu	155
XV. kapitola	Vyslechnutý rozhovor a co potom následovalo... ..	168
XVI. kapitola	Dramatický souboj	176
XVII. kapitola	Beznadějná situace	188
XVIII. kapitola	Neobvyklý svatební obřad	198
XIX. kapitola	Nečekaný zázrak	205

I. KAPITOLA

Neurčité varování

... A přijed', milý Henri, co možná nejdříve. Netrpělivě Tě tu očekávám. Ostatně je to nádherná země a dolnouherský kraj Tě bude jistě zajímat i jako inženýra. Už jen proto své cesty určitě nebudeš litovat.

S vřelými pozdravy

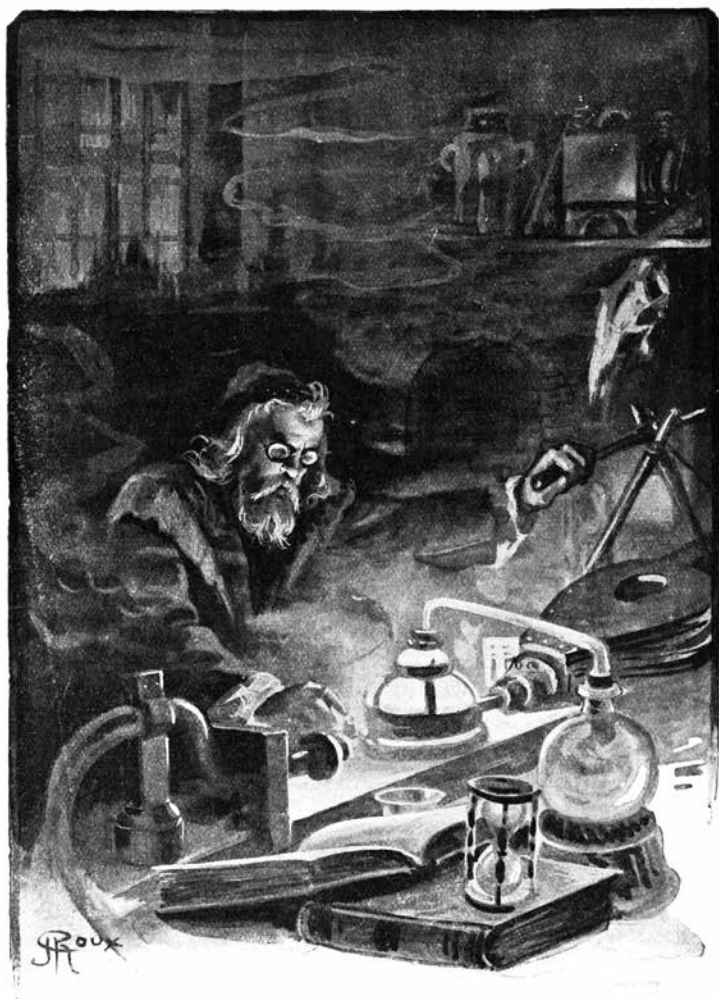
Marc Vidal

Tak končil dopis, který jsem před několika lety obdržel od svého bratra, ten den bylo právě 4. dubna.

Jeho doručení neprovázely nijak zvláštní okolnosti, prošel nejdříve rukama listonoše, pak domovníka a nakonec také mého sluhy, který v tu chvíli nevěděl, jak důležité události je právě účasten, a dopis mi na kovovém podnosu podával se svým obvyklým klidem.

Se stejným klidem jsem psaní i já sám otevřel a přečetl jej až k těm posledním řádkům, které v jakémsi zárodku obsahovaly počátek všech těch neobyčejných událostí, jejichž svědkem jsem se později stal.

Jak jen lidé dokážou být zaslepení! Ani si nevšimnou, jak se spřádá tajemná nit jejich osudu!

Můj bratr měl pravdu. Nelitoval jsem té cesty. Ale mám o ní vůbec vyprávět? Nepatří spíš k věcem, o kterých je lépe mlčet? Kdo by věřil tak podivnému příběhu, který by se neodvážil napsat ani nejsmělejší romanopisec?

Budiž, pokusím se o to! Ať už mi někdo věřit bude, nebo ne, podvolím se neodolatelné touze prožít ještě jednou tu řadu neobyčejných událostí, ke kterým do jisté míry tvořil předmluvu právě onen dopis mého bratra.

Můj bratr Marc, tehdy osmadvacetiletý, byl schopným portrétistou, který měl před sebou slibnou uměleckou kariéru, a navzájem nás poutalo to nejvřelejší přátelství. Z mé strany doplněné i o jakousi otcovskou náklonnost, neboť jsem byl starší o osm let. Matku i otce jsme oba ztratili už v útlém mládí a mně jako staršímu samozřejmě připadla péče o Marcovu výchovu. Brzy jsem rozpoznal jeho neobyčejné malířské nadání, a proto jsem jej vedl k tomuto povolání. Rozhodnutí to bylo správné, neboť bratr později dosáhl jedinečných a zasloužených úspěchů.

Než jsem se nadál, měl se Marc ženit! V té době pobýval v Raguzze, důležitém jihohouberském městě. Před tím strávil mnoho týdnů v hlavním městě Budapešti, kde namaloval několik velmi zdařilých a bohatě zaplacených portrétů. Na vlastní oči se tedy mohl přesvědčit o tom, jakého přijetí se umělcům dostává v Uhrách. Když pak vypršela doba jeho tamějšího pobytu, vydal se z Budapešti po Dunaji dále do Raguzzy.

Mezi přední rodiny tohoto města patřila i domácnost doktora Rodericha, jednoho z nejproslulejších lékařů v celých Uhrách. Velké bohatství, které zdědil po rodičích, ještě rozšířil o značné jmění získané výkonem svého povolání. O prázdninách, které si každoročně dopřával a které věnoval cestování, zajížděl mnohdy až do Francie, Itálie nebo Německa. V té době jeho nepřítomnost těžce nesli nejen bohatí pacienti, ale i ti chudí, neboť Roderich nikomu neodpíral své služby a obětavě spěchal

i k tomu poslednímu ubožákovi. Čímž si u lidí získal všeobecnou úctu.

Roderichova rodina se skládala ze čtyř členů: z doktora, jeho paní a jejich dvou dětí, setníka Haralana a slečny Myry. Můj bratr nemohl navštěvovat tento dům, aniž by nebyl uchvácen půvabem a krásou této mladé dívky. Což nakonec jeho pobyt v Raguzze značně prodloužilo. Nutno poznamenat, že šlo o náklonnost oboustrannou, neboť i on se líbil Myře Roderichové. A není divu, Marc byl – a bohudíky dosud je – dobrý a nadaný mladý muž nadprůměrné postavy, s modrýma, velice živýma očima, kaštanovými vlasy, s čelem básníka. Měl šťastnou povahu, které se život nabízí ve svých nejutěšenějších stránkách, a temperament umělce, který je vášnivě zanícený pro vše, co je krásné.

Co se týká Myry Roderichové, znal jsem ji jenom z nadšených Marcových dopisů, takže jsem pochopitelně velmi toužil po tom, abych se s ní setkal. A stejně tak si i můj bratr toužebně přál, aby mi ji mohl představit. Prosil mne, abych jako hlava rodiny přijel do Raguzzy, a hned si vymíňoval, že musím u nich pobýt aspoň celý měsíc. Jeho nevěsta – jak mi nepřestával opakovat – mě prý netrpělivě očekává. Hned po mém příjezdu plánovali také stanovit den jejich svatby. Dříve ale Myra chtěla na vlastní oči vidět svého budoucího švagra, o kterém již slyšela tolik dobrého – opravdu, tak se prý vyjadřovala!... Přece prý po mně nežádá tolik, když si chce někdo osobně udělat úsudek o členech rodiny, do níž má přijít. Přece nevysloví své osudové „ano“ dříve, než jí Marc představí Henriho...

To vše mi můj bratr vyprávěl ve svých častých dopisech s velikou vřelostí a já pochopil, jak šíleně je do Myry Roderichové zamilovaný.

Jak jsem řekl, znal jsem ji jen z nadšených Marcových slov. Bratr sice mohl jako nadaný malíř snadno její půvab přenést na plátno či alespoň na papír, abych se jí mohl obdivovat takřka

na vlastní oči, *de visu*. Myra to však nechtěla. Marc, který na ni asi příliš nenaléhal, tvrdil, že si přeje, abych ji poprvé spatřil až tváří v tvář. Bylo mi jasné, že oba chtěli dosáhnout toho, abych nechal všechny své starosti stranou a ve slavnostních šatech navštívil salony Roderichova domu.

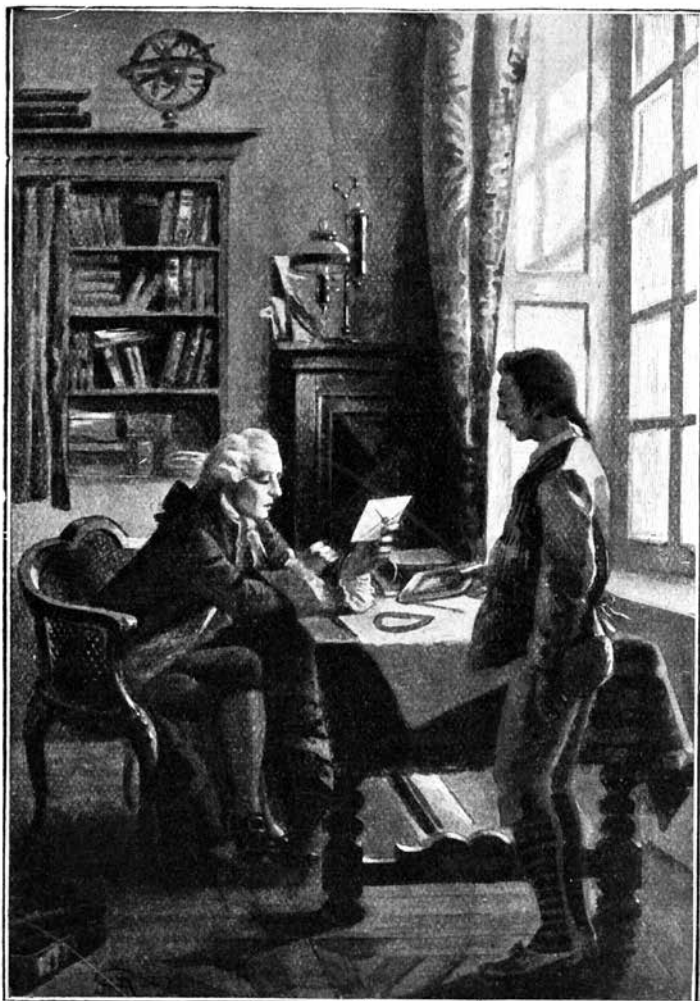
Bylo skutečně třeba na mne tolik naléhat? To jistě ne, nepřipadlo v úvahu, že bych na bratrově svatbě chyběl. Plánoval jsem tedy brzy vyrazit a stanout před Myrou Roderichovou dřív, než bude mojí švagrovou.

Ostatně, jak se i bratr zmiňoval v dopisu, návštěva oné uherké končiny slibovala také dost zábavy i poučení. Je to typický maďarský kraj, jehož minulost je bohatá na hrdinské činy i vzdor proti germánskému živlu a zaujímá významné místo v dějinách střední Evropy.

Cestu tam jsem chtěl rozdělit mezi jízdu dostavníkem a plavbu po Dunaji. Těšil jsem se totiž na onu velkolepou řeku, na jejíž tok bych nastoupil ve Vídni. Celých více než jedenáct set kilometrů jejího toku jsem sice proplout nemohl, ale čekala mne aspoň ta nejzajímavější část plavby napříč Rakouskem a Uhrami až k Raguzze u srbských hranic. Tam byl můj cíl. Neměl jsem tolik času, abych navštívil města jako Vidin, Nikopoli, Ruščuk, Silistrii, Braila, Galati, jež Dunaj omývá svými mocnými vodami a za pověstnými Železnými vraty odděluje Valašsko a Multansko od Turecka, a doplul až k jeho trojnásobnému ústí do Černého moře.

Počítal jsem, že na provedení celého plánu mi postačí tři měsíce. Jeden měsíc měla zabrat cesta z Paříže do Raguzzy. Myra Roderichová nebude snad tak nedočkavá a ponechá cestovateli tolik času. Měsíc jsem hodlal pobýt v nové vlasti svého bratra a zbytek času měl být věnován návratu do Francie.

Vyřídil jsem některé neodkladné záležitosti, sehnal pro Marca listiny, o které žádal, a chystal jsem se tedy na cestu.

...dopis mi na kovovém podnosu podával se svým obvyklým klidem.

Moje skromné přípravy nevyžadovaly mnoho času, neboť jsem nehodlal s sebou brát žádnou horu zavazadel. Vzal jsem si jen jeden malý kufr, který obsahoval salonní oděv, jak to vyžadoval slavnostní účel mé cesty do Uher.

Otázkou, jak se domluví v cizině, jsem se netrápil, protože s němčinou jsem se seznámil už za jedné své cesty po severních provinciích. Co se týká maďarštiny, snad pro mne nebude problém, abych se jí trochu přiučil. V Uhrách se ostatně hodně mluví i francouzsky, alespoň ve vzdělaných kruzích, a ani můj bratr s tím neměl za rakouskými hranicemi žádné problémy.

„Jste Francouz, máte tedy v Uhrách domovské právo,“ řekl kdysi jistý hospodář jednomu z našich krajanů a tímto srdečným výrokem jasně formuloval vztah maďarského národa vůči Francii.

Proto jsem Marcovi na jeho poslední dopis odpověděl, aby ujistil Myru Roderichovou, že jsem stejně nedočkavý jako ona a že nastávající švagr jen hoří touhou poznat nastávající švagrovou. Oznámil jsem také, že odcestuji co nejdříve, ale nemohu přesně určit den svého příjezdu do Raguzzy, neboť nevím, jestli mne cestou něco nezdrží. Nicméně jsem bratra ubezpečil, že budu pospíchat. Jestli tedy rodina Roderichova chce, mohou bez dalšího čekání stanovit den sňatku na konec měsíce května. *Nezazlívejte mi, prosil jsem v závěru, když vám neodešlu dopis z každé své zastávky. Budu psát jenom občas, ale právě tolik, aby Myra Roderichová mohla počítat kilometry, které mne dělí od jejího rodného města. Rozhodně však ohlásím včas svůj příjezd, a to na hodinu, a bude-li to možné, i na minutu.*

Den před svým odjezdem, 13. dubna, jsem navštívil úřadovnu policejního náměstka, abych se s ním jako s dobrým známým rozloučil a vyzvedl si zároveň cestovní pas. Odevzdával mi jej a žádal, abych pozdravoval svého bratra, kterého osobně znal a dozvěděl se o jeho brzké svatbě.

„Vím také,“ dodal, „že rodina doktora Rodericha, do níž se má váš bratr přiženit, patří mezi nejváženější rodiny v Raguzze.“

„Slyšel jste o ní?“ zeptal jsem se.

„Ano, právě včera při večírku na rakouském velvyslanectví.“

„A kdo vám o ní vyprávěl?“

„Jakýsi důstojník budapeštské posádky. Seznámil se prý s vaším bratrem za svého pobytu v uherském hlavním městě a vyslovoval se o něm velice pochvalně. Váš bratr si v Budapešti vydobyl značnou slávu a stejného přijetí se mu dostalo i v Raguzze, což pro vás nemůže být nijak překvapivé, můj milý Vidale!“

„Zmiňoval se onen důstojník pochvalně i o Roderichově rodině?“

„Zajisté! Doktor prý je vážený učenec, vyznamenaný všemožnými tituly a řády, a jeho jméno je proslulé v celé habsburské říši. Váš bratr je opravdu šťastný muž, neboť jsem slyšel, že slečna Myra Roderichová je skutečná krasavice.“

„Nebudete se tedy divit, milý příteli, když vám řeknu, že je do ní šíleně zamilován.“

„Tím lépe, milý Vidale! Vyříd'te bratrovi mé blahopřání, jistě mu mnozí budou závidět... Ale,“ odmlčel se náhle jakoby v rozpacích, „snad neprozradím tajemství... když vám povím...“

„Tajemství?“ opakoval jsem překvapeně.

„Napsal vám bratr o tom, že několik měsíců před jeho příchodem do Raguzzy...“

„Před jeho příchodem?“ zeptal jsem se.

„Ano... Jde o slečnu Myru Roderichovou... Ostatně je možné, milý Vidale, že váš bratr o ničem neví.“

„Nemluvte v hádankách, drahý příteli, já naprosto nevím, na co narážíte.“

„Nuže, o slečnu Roderichovou se samozřejmě ucházeli i jiní nápadníci a také jeden, který není tak zcela bezvýznamný. Tak

mi to aspoň vypravoval známý důstojník z velvyslanectví, který se ještě před pěti týdny zdržoval v Budapešti.“

„A co bylo dál?“

„Doktor Roderich jej odmítl.“

„Nemusíme se tím tedy dál zabývat. Ostatně, kdyby si Marc byl vědom nějakého soka, určitě by se mi o tom zmínil. Ale v dopisech nebyla ani ta nejmenší narážka. Patrně půjde o něco bezvýznamného.“

„Doufejme, milý Vidale! Nicméně nároky onoho pána na ruku slečny Roderichové nadělaly v Raguzze dost řečí a je v každém případě dobře, když o tom budete vědět...“

„Zajisté, a jsem vám velmi vděčný, že jste mi o tom řekl. Předpokládám, že nejde jen o nějaké povídačky.“

„Nikoliv, řekla mi o tom velmi vážná osoba.“

„Ale už je to vyřešené,“ odvětil jsem, „a to je hlavní!“

Chystal jsem se k odchodu, ale ještě jsem se zeptal:

„Řekl vám ten důstojník také jméno onoho zamítnutého nápadníka?“

„Ano.“

„Jak se jmenuje?“

„Wilhelm Storitz.“

„Wilhelm Storitz?... Syn známého chemika či spíše alchymisty?“

„Ano, toho.“

„Byl to vážený učenec, který se proslavil svými objevy.“

„A na kterého je Německo právem hrdé, milý Vidale!“

„Ten už ale přece zemřel, nebo ne?“

„Ano, před několika lety, ale jeho syn Wilhelm Storitz žije a podle mého známého je to prý člověk... všelijaký.“

„Všelijaký?... Co tím myslíte?“

„Ani sám nevím... Ale ze slov toho důstojníka vyplývalo, že tento Wilhelm Storitz je neobyčejný člověk.“

„Neříkejte,“ zvolal jsem vesele, „to mne začíná zajímat! Že by náš zneuznaný milenec měl tři nohy nebo čtyři ruce, nebo snad jen šestý smysl?“

„Nebylo mi řečeno nic bližšího,“ odpověděl se smíchem můj společník. „Myslím však, že se to týkalo spíše morální než fyzické stránky Wilhelma Storitze, jestli jsem dobře rozuměl, je dobré se mít před tím člověkem na pozoru...“

„Budeme se před ním mít na pozoru, drahý příteli, aspoň do té doby, než se slečna Myra Roderichová stane paní Myrou Vidalovou.“

Po těch slovech jsem policejnímu náměstkovi srdečně stiskl ruku a dál jsem se jeho zprávou neznepokojoval. Vrátil jsem se domů, abych dokončil přípravy na cestu.

II. KAPITOLA

Z Paříže do Raguzzy

Paříž jsem opustil 14. dubna v sedm hodin ráno poštovním dostavníkem. Do hlavního města Rakouska jsem chtěl dojet za deset dní.

Tuto první část své cesty vylíčím jen ve stručnosti. Nic zvláštního se mi na ní nepříhodilo a krajina, kterou jsem jel, je až příliš známá, než aby zasluhovala podrobný popis.

Má první větší zastávka přišla ve Štrasburku. Při výjezdu z města jsem ještě vyhlédl ze dvířek poštovního dostavníku, abych spatřil vysokou, štíhlou věž katedrály slavného Münsteru, kterou ozařovaly sluneční paprsky od jihovýchodu.

Několik nocí jsem pak strávil ukolébán písni kol drticích silniční štěrky, tím jednotvárným hlukem, který dokáže uspat lépe než ticho. Projel jsem Oos, Baden, Karlsruhe a několik jiných měst, minul jsem Stuttgart a Ulm ve Württembersku, Augsburg a v Bavorsku Mnichov. Na rakouských hranicích mne zdržela dost dlouhá zastávka v Salzburgu, ale nakonec naši uřícení koně vjeli 25. dubna v 6 hodin 35 minut večer do dvora nejlepšího vídeňského hotelu.

V tomto hlavním městě starobylé habsburské monarchie jsem se zdržel jenom třicet šest hodin, v čemž byly zahrnuty dvě

nocí. Jeho důkladnou prohlídku jsem si nechal až na zpáteční cestu.

Vídeň tehdy ještě nebyla protékána ani lemována Dunajem. Musel jsem jet téměř půldruhého kilometru povoze, než jsem dostihl břehu tohoto evropského veletoku, jehož ochotné vlny mne měly dovézt do Raguzy.

Den před svým odjezdem jsem si zajistil místo na plachetnici *Dorothea*, zařízené pro dopravu cestujících. Na palubě této lodi byla pestrá směsice všech možných národností – Němci, Rakušané, Maďaři, Rusové, Angličané. Cestujícím byla vyhrazena zád' lodí, neboť příď byla tak zaplněna zbožím, že tam nebylo k hnutí.

Na palubě jsem si musel nejdříve zabezpečit lůžko na noc ve společné ložnici. Nicméně na to, abych si tam mohl uložit i svůj cestovní kufr, nebylo ani pomyšlení. Musel jsem jej nechat venku, vedle lavičky, na které jsem chtěl strávit většinu času ze své cesty a po očku hlídat svůj majetek.

Nesena proudem a hnána dost silným větrem, rozrážela loď kýlem žlutavé dunajské vody, které navzdory tomu, co o nich pějí básníci, jsou spíš barvy okrové než azurové. Potkávali jsme četné lodě s plachtami napjatými proti větru, které rozvážely plodiny z polí, jež se do nedozírna prostírala po obou březích. Minuli jsme se také s jedním z těch obrovských vorů, sroubených z celého lesa, na nichž bylo vidět malé plovoucí osady, stavěné při odjezdu a opět bourané u cíle plavby, které připomínaly báječné brazilské jangady na řece Amazonce. Pak se střídaly rozmarně roztroušené ostrovy, velké i malé, někdy sotva vyčnívající nad hladinu a mnohdy tak nízké, že by je zatopilo zvýšení hladiny o pouhých několik decimetrů. Často však na pohled působily velice malebně, tak zelené a svěží, s řadami vrb, topolů a osik a s vlhkými lučinami protkanými pestrým kvítím.

Plavili jsme se také podél vesnic, vystavěných na kůlech na samém kraji břehu. Zdálo se, jako by je vlny přicházející od proplouvajících lodí rozhoupávaly. Nejednou jsme propluli pod lanem napjatým přes řeku, které hrozilo, že se o něj zasekneme stožárem. Tato lana patřila k převozním pramicím a na každém břehu je podpíral stožár ozdobený národní vlajkou.

Během tohoto dne jsme ztratili z očí Fischamend, Rigelsbrun a *Dorothea* nakonec večer zastavila u soutoku Moravy a Dunaje, téměř u samých hranic uherského království. Tam jsme strávili noc z 27. na 28. dubna a ráno jsme vypluli dál po proudu krajinou, kde v 16. století zuřivě válčili Francouzi s Turky. Po zastávce v Petronellu, ve Starých Hradech a v Hainburgu jsme propluli Uherskou branou, a když nám pak lodicový most otevřel volný průchod, přistáli jsme posléze u přešpurského nábřeží.

Čtyřiaadvacetihodinová zastávka kvůli nakládání zboží mi dala příležitost k tomu, abych si toto pozoruhodné město mohl prohlédnout. Zdá se, jako by bylo vystavěno na nějakém mysu. A klidně by jej místo klidných dunajských vod mohlo neúnavnými vlnami omývat nějaké moře. Nad linií jeho velkolepých nábřeží se rýsují siluety domů stavěných s obdivuhodnou pravidelností a v pěkném slohu.*

Obdivoval jsem se katedrále, jejíž kupole je zdobena pozlacenou korunou, a četným palácům, které patří uherské šlechtě. Potom jsem vystoupil na kopec, kde se nacházejí zříceniny bývalého královského hradu, rozsáhlé to čtyřúhelníkové stavby s věží v každém rohu. Svého výstupu jsem nelitoval, neboť se odtud otvíral široký výhled na okolní nádherné vinice a nekonečnou rovinu, kterou Dunaj protéká.

Ráno 30. dubna se pak *Dorothea* vydala napříč uherskou pustou, jejíž nesmírné plochy se šíří po celých středních Uhrách.

*) Nyní Bratislava (do roku 1919 jako Prešpurk).

Je to pozoruhodná krajina s pastvinami, které jako by neměly konce. Na nich se tryskem prohánějí nesčetná stáda polodivokých koní a pasou se tisícihlavá stáda buvolů.

V těchto místech se začínají ukazovat zákruty pravého uherského Dunaje, který zmohutněl bohatými přítoky z Malých Karpat a ze Štýrských Alp, a zatímco Rakouskem protékal jako obyčejná řeka, bere tu na sebe podobu mocného veletoku.

V duchu jsem se na chvíli vydal zpět podél jeho toku až k dalekým pramenům téměř u francouzských hranic, ve velkovévodství bádenském, které hraničí s Alsaskem, abych si připomenul, že jsou to deště z Francie, které na začátku skrápějí jeho proud.

K večeru jsme dopluli do Rábu a loď přirazila k nábřeží, neboť zde kapitán plánoval zůstat na den a dvě noci. K prohlídce tohoto maďarského Györu, který je spíše pevností než městem, mi však postačilo dvanáct hodin.

Za další plavby, několik kilometrů níž za Rábem, jsem z lodi viděl pověstnou komárenskou citadelu, založenou v 15. století Matyášem Korvínem, kde se odehrál poslední akt povstání.

Neznám nic krásnějšího, než když se člověk nechá unášet po proudu Dunaje touto oblastí maďarského území. Řeka se malebně kroutí v náhlých záhybech, ve kterých se objevují nízké, napůl zatopené ostrovy, nad nimiž poletují jeřábi a čápi. Je to divoká krajina v celé své velkoleposti, někde jako bujná step, jinde zase jako pahorkatina, vlnící se na obzoru. V této oblasti se také daří nejlepší uherské vinné révě. Ročně odtud přichází více než milion velkých sudů, ve kterých má svůj podíl také tokajské, a mezi vinorodými krajinami se řadí hned za Francii a před Itálii i Španělsko. Téměř celé to ohromné množství vína se prý spotřebuje doma! Nezapírám, že jsem si několik lahví dopřál v pobřežních hospodách, a připravil tak o ně maďarská hrdla.

Je nutné poznamenat, že zdejší zemědělství se zlepšuje rok co rok, zkoušejíc nové moderní metody. Stále to ale nestačí. Měla by se zřídit celá síť zavlažovacích kanálů, které by jí zabezpečovaly co největší plodnost, a vysázet četná stromořadí, které by ji jako dlouhé a husté záclony chránily před silnými větry. Tím by pole brzy přinášela dvojnásobný i trojnásobný výtěžek.

Bohužel, půda v Uhrách není dostatečně efektivně rozdělena. Území, o které se nikdo nestará, má značnou rozlohu, protože mnohé panství měří šedesát pět čtverečních kilometrů, takže jeho majitel je nemůže nikdy náležitě prozkoumat a zužitkovat v celém rozsahu a na maloročníky nepřipadá ani čtvrtina tohoto rozsáhlého území.

Tento stav věcí, který zemi tolik poškozuje, se však určitě změní, a to prostou, ale neúprosnou logikou, kterou se řídí budoucnost. Ostatně uherský rolník není vůbec nepřitelem pokroku. Má dobrou vůli, odvahu i schopnosti. Možná, že je trochu příliš spokojen sám se sebou, jistě však méně než rolník německý. Mezi oběma je jenom ten rozdíl, že myslí-li první, že se může všemu naučit, druhý si myslí, že už všechno ví.

U Ostříhomu, na pravém břehu, jsem upozoroval, že se krajina začíná měnit. Místo rovin nastoupily táhlé, masivní kopce, poslední výběžky Karpat a Norických Alp, které svírají řeku a nutí ji protékat úzkými soutěskami.

Ostříhom je sídlem prvního uherského biskupství, kterému mohou všechna ostatní na světě jen závidět. Držitel tohoto sídla, kardinál, primas, legát, kníže svatě Říše římské a nejvyšší kancléř království, má totiž více než milion franků ročních důchodů.

Pod Ostříhomem začíná opět divoká krajina. A nutno uznat, že příroda je skutečně velikým umělcem, který si libuje v mohutných protikladech. Tady bylo jejím záměrem, aby krajina po tak pestré rozmanitosti mezi Prešpurkem a Ostříhomem byla smutná, tesklivá, jednotvárná.